

Byla C-774/19**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2019 m. spalio 22 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Vrhovno sodišče Republike Slovenije (Slovėnija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. rugsėjo 5 d.

Ieškovas:

A.B.

B.B.

Atsakovė:

Personal Exchange International Limited

Pagrindinės bylos dalykas

Sprendžiamas klausimas, kurie teismai, Slovėnijos Respublikos ar Maltos Respublikos, turi jurisdikciją. Pagrindinis klausimas yra tai, ar nurodytos aplinkybės, į kurias reikia atsižvelgti, patenka į Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalyje numatytos taisyklės taikymo sritį. Reikia išsiaiškinti, ar ieškovas pagrindinėje byloje sudarė su atsakove sutartį kaip vartotojas, veikiantis su tikslu, kurį galima laikyti nesusijusiu su jo darbu arba profesija. Teismo vertinimas priklauso nuo to, ar ieškovas gali būti laikomas vartotoju pagal Sąjungos teisę.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Sąjungos teisės išaiškinimas, Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnis; prašymo priimti prejudicinį sprendimą teisinis pagrindas – SESV 267 straipsnis.

Prejudicinis klausimas

Ar Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad sutartimi, vartotojo sudaroma tokiam tikslui, kuri galima laikyti nesusijusiu su jo darbu arba profesija, galima laikyti ir sutartį dėl pokerio lošimo internetu, kurią asmuo nuotoliniu būdu sudaro internetu su užsienio nuotolinių lošimų veiklos vykdytoju, ir jam taikomos bendrosios šio veiklos vykdytojo sutarties sąlygos, jeigu toks asmuo daugelį metų gyvena iš šios veiklos gaunamų pajamų arba iš pokerio lošimo laimėjimų, nors ir nėra oficialiai įregistravęs tokios rūšies veiklos ir nesiūlo savo paslaugų tretiesiems asmenims rinkoje kaip mokamų paslaugų?

Taikomos Sąjungos teisės nuostatos

2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo, ypač jo 15 straipsnis.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nurodomos nacionalinės teisės nuostatos

Zakon o pravdnem postopku (Civilinio proceso kodeksas), ypač jo 17 ir 18 straipsniai

Zakon o varstvu potrošnikov (Vartotojų apsaugos įstatymas)

Trumpas faktinių aplinkybių ir bylos nagrinėjimas

- 1 Ieškovas yra pokerio lošėjas, kuris prašo atsakovės sumokėti 226 850,21 EUR sumą, kurią jis laimėjo lošdamas pokerį jos interneto svetainėje www.mybet.com laikotarpiu nuo 2010 m. kovo 31 d. iki 2011 m. gegužės 10 d. Atsakovė, internetinio kazino organizatorė, užblokavo laimėtas sumas ir jas konfiskavo, nes ieškovas, turėdamas skirtingas vartotojo sąskaitas, pažeidė lošimo sąlygas.
- 2 Atsakovė yra juridinis asmuo, įregistruotas kaip azartinių lošimų paslaugas internetu teikianti komercinė bendrovė, ir šiuo tikslu turi Maltos Respublikos, kurioje yra jos verslo vieta, išduotą leidimą. Atsakovė internete taip pat siūlė azartinius lošimus, kurie buvo vykdomi nuotoliniu būdu interneto svetainėje (www.mybet.com), per kurią ji galėjo išplėsti savo komercinę veiklą ir Slovėnijos Respublikoje.
- 3 Ieškovas yra Slovėnijoje gyvenantis fizinis asmuo, kuris pasinaudojo paslaugomis, kurias atsakovė jam siūlė nuotoliniu būdu interneto svetainėje. Pats ieškovas nurodė, kad lošdamas pokerį jis ketino užsitikrinti finansinę ateities gerovę ir kad buvo įtrauktas į profesionalių lošėjų kategoriją. Ieškovas nėra oficialiai įregistravęs kaip tokios rūšies veiklos vykdytojas. Lošdamas pokerį jis laimėjo

227 226,44 EUR sumą, o bendra veiklos apyvarta buvo didesnė. Jo grynosios pajamos, gautos iš atsakovės, sudarė apie 110 EUR per valandą.

- 4 Registruodamas vartotojo sąskaitą atsakovės interneto svetainėje bet kuris vartotojas, įskaitant ieškovą, turi sutikti su tam tikromis specialiosiomis ir bendrosiomis sutarties sąlygomis, kurias yra vienašališkai parengusi atsakovė. Vartotojas neturėjo jokios įtakos minėtų sąlygų turiniui. Pagal bendrąsias sutarties sąlygas, be kita ko, buvo numatyta, kad galimi ginčai, kylantys iš sutartinių santykių, priskiriami Maltos Respublikos teismų jurisdikcijai.
- 5 Maltos Respublikos teisėje ir bendrosiose sutarties sąlygose numatyta, kad vieno azartinių lošimų veiklos vykdytojo sistemoje kiekvienas vartotojas gali turėti tik vieną vartotojo sąskaitą. Naudodamasis vartotojo sąskaita gali lošti tik asmuo, kurio vardu ji yra registruota. Nauja registracija, kaip ir kito lošėjo sąskaitos naudojimas, nėra leidžiama. Lošėjo, pateikęs klaidingus duomenis, registracija draudžiama, o atlikta registracija nedelsiant panaikinama. Bendrosiose sutarties sąlygose numatyta, kad tokiu atveju atsakovė turi teisę konfiskuoti lėšas, esančias tokioje kazino sąskaitoje.
- 6 Atidarydamas papildomą vartotojo sąskaitą, ieškovas pažeidė vienintelės vartotojo sąskaitos sąlygą, kurią tokiais savo veiksmais sąmoningai siekė apeiti. Dėl minėtų sąlygų pažeidimo atsakovė 2011 m. gegužės 10 d. užblokavo ieškovo vartotojo sąskaitą ir konfiskavo visas joje esančias ieškovo lėšas, sudarančias 227 226,44 EUR sumą.
- 7 Tačiau šis konfiskavimas, nepaisant to, kad ieškovas pažeidė sąlygas, vis dėlto nebuvo pagrįstas, nes atsakovė šiuo atžvilgiu elgėsi nesąžiningai. Atsakovė žinojo apie tokį elgesį ir leido ieškovui lošti pokerį, su tuo sutiko ir visiškai pritarė jo elgesiui. Nors ilgą laiką žinojo apie ieškovo padarytus pažeidimus, jo sąskaitos neužblokavo, taip pat nekliudė jam toliau lošti. Iš tikrųjų ji uždirbo iš ieškovo lošimų komisinius, o galiausiai pasisavino ir visas sumas, kurias iki tol jis buvo laimėjęs. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad ieškovas turi teisę gauti laimėtas sumas, o atsakovė privalo jas sumokėti.
- 8 Pirmosios instancijos teismas visiškai patenkino ieškovo ieškinį ir nusprendė, kad atsakovė turėjo sumokėti jam 226 850,21 EUR sumą su palūkanomis už pavėluotą mokėjimą.
- 9 Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad ieškovas veikė kaip vartotojas su jo darbu ar profesija nesusijusiais tikslais. Atsižvelgiant į tai, kompetencija nagrinėti ginčą buvo priskirta Slovėnijos teismams pagal ieškovo gyvenamąją vietą, kuri yra Slovėnijos Respublikoje.
- 10 Pirmosios instancijos teismui priėmus sprendimą patenkinti ieškovo ieškinį, atsakovė pateikė skundą apeliacinės instancijos teismui, kuris atmetė jos skundą kaip nepagrįstą ir kartu pritarė visiems pirmosios instancijos teismo pateiktiems argumentams ir motyvams.

- 11 Atsakovė pateikė kasacinį skundą dėl apeliacinės instancijos teismo sprendimo *Vrhovno sodišče Republike Slovenije* (Slovėnijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas). Šiame skunde ji remiasi esminiais procedūros taisyklių pažeidimais ir klaidingu materialinės teisės normų taikymu. Iš esmės ji ginčija žemesnės instancijos teismų išvadą, kad ieškovas veikė kaip vartotojas su jo darbu ar profesija nesusijusiais tikslais. Atsiliepiame į apeliacinį skundą ieškovas ginčijo atsakovės kaltinimus ir pritarė žemesnės instancijos teismų nuomonei.

Esminiai pagrindinės bylos šalių argumentai

- 12 Ieškovas grindžia apeliančės prievolę sumokėti sumas tuo, kad jis laimėjo šią sumą kaip pokerio lošėjas, besinaudojantis internetu teikiamomis kazino paslaugomis, kurias atsakovė siūlė savo interneto svetainėje. Pokerio lošėjai užsiregistruoja jos interneto svetainėje ir atidaro vartotojo sąskaitą, į kurią perveda įnašą grynaisiais pinigais, kurį vėliau gali naudoti lošdami interneto svetainėje arba atlikdami mokėjimus bet kuriuo metu. Kadangi atsakovė neteisėtai pasisavino ieškovo pinigus, ji privalo juos grąžinti.
- 13 Slovėnijos Respublikos teismų jurisdikciją ieškovas grindžia tuo, kad jis naudojosi atsakovės internetu teikiamomis kazino paslaugomis kaip vartotojas, nes veikė su savo darbu ar profesija nesusijusiais tikslais. Todėl jis turi vartotojo statusą ir pagal Reglamento Nr. 44/2001 15 ir 16 straipsnius turi teisę pareikšti ieškinį valstybėje, kurioje nuolat gyvena.
- 14 Atsakovė prašo atmesti ieškinį kaip nepriimtina, motyvuodama tuo, kad šiuo klausimu Slovėnijos teismai neturi jurisdikcijos, nes jurisdikciją nagrinėti bylą turi Maltos Respublikos, kur yra jos buveinė, teismai. Ieškovas neturėjo vartotojo statuso, nes jis yra profesionalus pokerio lošėjas, todėl neturi teisės į vartotojo apsaugą.
- 15 Dėl to atsakovė teisėtai konfiskavo ieškovo lėšas, nes jis pažeidė jos nustatytas sąlygas. Be to, ieškovas, be teisėtos savo vartotojo sąskaitos, taip pat turėjo papildomą vartotojo sąskaitą, o tai draudžiama.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų santrauka

- 16 Pateiktas klausimas yra esminis, nes nuo jo priklauso galutinis sprendimas. Teisingumo Teismo jurisprudencijos analizė rodo, kad Teisingumo Teismas dar nėra pareiškęs savo nuomonės šiuo klausimu. Be to, Sąjungos teisės taikymas nėra toks aiškus, kad neliktų abejonių dėl iškilusio klausimo sprendimo (*acte clair* doktrina). Atsižvelgiant į kitas Europos Sąjungos Teisingumo Teismo nagrinėtas bylas (sprendimai *Schrems*, C-498/16 (ECLI:EU:C:2018:37), *Hobohom*, C-297/14 (ECLI:EU:C:2015:844), *Hejduk*, C-441/13 (ECLI:EU:C:2015:28), *Kolassa*, C-375/13 (ECLI:EU:C:2015:37), *Vapenik*, C-508/12 (ECLI:EU:C:2013:790), *Emrek*, C-218/12 (ECLI:EU:C:2013:666), *Česká spořitelna*, C-419/11 (ECLI:EU:C:2013:165), *Muhlleitner*, C-190/11 (ECLI:EU:C:2012:542), taip pat

Pammer ir Hotel Alpenhof, C-585/08 ir C-144/09 (ECLI:EU:C:2010:740), kurios, beje, yra susijusios su kitokia faktine situacija, darytina išvada, kad vartotojo sąvoka turi būti aiškinama savarankiškai ir vienodai, nes tai yra autonomiška Sąjungos teisės sąvoka. Vartotojo apsauga taikoma tik galutiniam privačiam vartotojui ir sutartims, kurių vienintelis tikslas – patenkinti privataus asmens vartojimo poreikius.

- 17 Taip pat reikia atsižvelgti į vartotojo sąvoką, pateiktą kitose atitinkamose Sąjungos teisės nuostatose, pavyzdžiui, Reglamente Nr. 805/2004, Direktyvose 1999/44/EB ir 93/13/EEB ir kitose direktyvose. Tas pats pasakytina apie Teisingumo Teismo išaiškinimą dėl 1968 m. Briuselio konvencijos taikymo (sprendimai *Bertrand*, C-150/77 (ECLI:EU:C:1978:137), *Shearson Lehman Hutton*, C-89/91 (ECLI:EU:C:1993:15), *Gruber*, C-464/01 (ECLI:EU:C:2005:32), *Gabriel*, C-96/00 (ECLI:EU:C:2002:436), *Benincasa*, C-269/95 (ECLI:EU:C:1997:337), ir kt.).
- 18 Iš bylos faktinių aplinkybių matyti, kad jos atitinka tiek privatiems vartotojams, tiek ekonominei veiklai ar profesijai būdingas aplinkybes. Šiuo požiūriu tai yra įvairios reikšmingos, bet tarpusavyje prieštaraujantys aplinkybės, kurios turi būti vertinamos hierarchiniu ir kokybiniu požiūriu, vadovaujantis Sąjungos teise. Šiuo atveju galimas ir ieškovo siūlomas vartotojo sąvokos aiškinimas, ir atsakovės pateiktas priešingas tos pačios sąvokos aiškinimas.
- 19 Abu aiškinimai taip pat skiriasi konceptuali požiūriu. Turinio požiūriu, abiem atvejais kalbama apie tradiciškai naudojamą vartotojo sąvoką ir šiuolaikinę sąvoką, taip pat apie asmens privačios ar profesinės veiklos supratimą. Ieškovo aiškinimas susijęs su asmens vykdoma profesine veikla formaliąja prasme, tuo tarpu atsakovė neatsižvelgia į šios veiklos vykdymo būdą ir tik pabrėžia jos svarbą asmeniui.
- 20 Dėl skirtingų kai kurių Sąjungos valstybių narių kalbinių versijų¹, kurios skiriasi tam tikrais aspektais, kyla dar didesnė painiava. Visomis kalbomis panašų

¹ **Slovėnų kalba:** „V zadevah v zvezi s pogodbami, ki jih sklene oseba – potrošnik – za namen, za katerega se šteje, da je izven njegove poklicne ali pridobitne dejavnosti“ („<...>“ („<...> bylose dėl sutarties, kurių asmuo, vartotojas, sudaro tokiam tikslui, kuris gali būti laikomas nesusijusiu su jo darbu arba profesija, jurisdikcija <...>“].

Anglų kalba: „In matters relating to a contract concluded by a person, the consumer, for a purpose which can be regarded as being outside his trade or profession <...>“.

Vokiečių kalba: „Bilden ein Vertrag oder Ansprüche aus einem Vertrag, den eine Person, der Verbraucher, zu einem Zweck geschlossen hat, der nicht der beruflichen oder gewerblichen Tätigkeit dieser Person zugerechnet werden kann <...>“.

Prancūzų kalba: „En matière de contrat conclu par une personne, le consommateur, pour un usage pouvant être considéré comme étranger à son activité professionnelle <...>“.

Kroatų kalba: „Ustvarima koji se odnose na ugovor koji sklopa osoba – potrošač, u svrhe za koje se može smatrati da su“ „izvan njezine profesionalne djelatnosti“.

apibrėžčių taikymo sritis taip pat nėra visiškai tapati. Visose kalbinėse versijose asmens statuso negalima laikyti vartotojo statusu, kiek tai susiję su asmens profesija². Be to, kai kuriose kalbinėse versijose yra papildomų žodinių elementų. Slovėnų kalboje toks elementas yra „profesinė veikla“, kuri susijusi su pinigų srauto techniniu ir ekonominiu aspektu, kiek tai susiję su materialiojo turto įsigijimu. Tai šiek tiek skiriasi, jei lyginamas angliškas žodis „trade“³, kuris reiškia prekybą prekėmis ar paslaugų teikimą, kiek tai susiję su organizuota ekonomikos rinka. Vokiškas terminas „gewerblich“ taip pat turi plačią reikšmę; jis nurodo komercinio pobūdžio svarbą, bet yra labiau susijęs su pavienių asmenų vykdomos prekybos pobūdžiu. Tam tikrose kalbose net nenurodomi aprašyti papildomi žodiniai elementai ir tebėra tik sąsaja su „profesija“ (pavyzdžiui, kroatų kalba pateikiamoje „profesijos“ apibrėžtyje nėra papildomų žodinių elementų). Apibūdinta kalbinių versijų įvairovė rodo, kad pateikta sąvoka nėra vienareikšmė, kiek tai susiję su kalbiniu aiškinimu, ir tai nereiškia, kad Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalis yra aiškiau suprantama.

- 21 Aptariamasis klausimas, susijęs su dabartiniu gyvenimo būdu, turinčiu platesnę reikšmę. Nuo Europos Sąjungos Teisingumo Teismo pateikto teisės aiškinimo taip pat priklausys tolesnė panašių veiklos rūšių, kurios teoriškai jau skiriasi nuo klasikinės vartojimo sampratos ir yra vis labiau paplitusios, apibrėžtis. Pagal analogiją prie šių veiklos rūšių taip pat galima priskirti pajamas, gautas lošiant kompiuteriu ar užsiimant kita virtualia veikla, kuri reiškia šiuolaikiškas priemones, padedančias uždirbti pragyvenimui skirtas lėšas, ir šiuolaikines profesijas. Taigi, analizuojant pateiktą aiškinimą, neabejotinai kils abejonių dėl tam tikrų tradicinių sąsajų, kurios yra (buvo) būdingos tradicinei vartojimo sampratai.

² Slovėnų k. „poklic“ (profesija), anglų k. „profession“, vokiečių k. „beruflich“, prancūzų k. „professionnelle“; kroatų k. „profesionalne“.

³ Kembridžo žodynas internete: „the activity of buying and selling, or exchanging goods and/or services between people“ <...> „business activity“ (liet. pirkimo ir pardavimo veikla arba žmonių keitimasis prekėmis ir (arba) paslaugomis).